

OSCAR COOK

DEEL 5

VREEMDE

GEBEURTENISSEN

OSCAR

Vreemde gebeurtenissen

COOK

VERA VAN RENTERGHEM

P E L C K M A N S

'In oorlogen sneuvelt de waarheid als eerste.'

Aischylos

IK LOOP OM DE WITTE WATERPUT HEEN. Het glinsterende witte zand stuift op onder mijn voeten. Ik wou dat er witte bomen waren waarin albinokraaien vochten om de beste tak, witte huizen met ramen waarachter albinomensen naar me zwaaiden, of witte lantaarnpalen waartegen albinohonden hun poot ophieven. Niets daarvan in dit kale, witte landschap. Helemaal kaal? Nee. Ik zei het al, er is een Witte Waterput. Omgeven door bleke nevel.

Ik mag hopen dat de lucht die ik inadem genoeg zuurstof bevat. Lachgas is het in ieder geval niet. Ik kijk naar Stiene. Ze zit nagelbijtend op de grond, met haar rug tegen het melkkleurige muurtje van de Witte Waterput leunend. Het doorzichtige licht van de blanke kaarsen op de rand van het muurtje flikkert. Kaarsvet drupt van de kandelaars en zoekt een sluipteg tussen de stenen.

‘Wij hebben tenminste nog kleur’, zeg ik om de stilte te breken. Ik plof me naast haar neer.

Ze haalt haar schouders op en veegt met een snel handgebaar over haar gezicht. Alsof ze zweet weg wrijft, blaast ze: 'Warm hier.'

Ik zeg niet dat ze niet mag huilen. Ze glimlacht dankbaar naar me. 'Wat nu?' krijgt ze een ogenblik later gezegd.

‘ALS MIJN MOEDER VIER JAAR GELEDEN haar koffers Aniet had gepakt, dan zaten we hier niet als twee idioten in een flets landschap’, zucht Stiene. Het witte licht van de kaarsen maakt haar gezicht nog bleker dan het al was.

Ik brom iets onverstaanbaars.

‘Als ik haar afscheidsbriefje vorige week niet had gevonden, dan had ik nooit meer aan haar gedacht’, gaat ze verder.

Je meent er niets van, verzwijg ik.

‘Als ik de vreemde munten bij haar briefje had weggegooid, dan zaten we nu gezellig bij tante Palmire taart te eten, of desnoods haar fameuze gekookte varkensoren.’

‘Ja ja, Stiene, als, als, als... Als je twee wielen had, dan was je een fiets.’

Stiene trommelt met haar vingers op haar opgetrokken knieën en staart voor zich uit. Aan haar wollige blik te zien, denkt ze aan haar groot tante Palmire. Nog geen

week geleden zaten we aan Palmires tafel en vertelde ze over haar voornemen om op haar achtentachtigste verjaardag de koning op de koffie te vragen en hem een zelfgestookt jenevertje te schenken, of misschien wel twee als hij langer bleef.

Als, als, als.

Als ik zou kunnen, dan keerden we ogenblikkelijk terug naar het jaar 2017, naar het bejaardenhuis 'het Kraaiennest' waar ik als dertienjarige tussen tachtigers woon. Toen papa een jaar geleden directeur van het Kraaiennest werd, besloot hij dat we er moesten gaan wonen. Zonder boe of bah te zeggen, gooide hij me in de poel met oude krokodillen. De bejaarden zijn heilig voor papa. 'Zoals ik voor jou?' vraag ik hem af en toe. Dan grinnikt hij iets wat alleen maar ja kan betekenen. Om voor mij onbegrijpelijke redenen klopt zijn hart de laatste tijd overdreven snel voor Saskia die in de grootkeuken werkt. Aan Saskia's zoon, Sam, wil ik niet denken, hij duikt al vaak genoeg in mijn gedachten op.

Als ik geen vriendschap had gesloten met de krokodillen Karel, Otto en Lise, dan waren Stiene en ik nooit in het Witte Landschap met de Witte Waterput terechtgekomen. Om een lang verhaal kort te maken: dankzij de hechte band met mijn drie oude vrienden, een meteorietsteen en mijn buitengewone voorgeschiedenis

bezit ik de kracht om naar andere plekken op de wereld en naar verloren gewaande tijden te reizen. De vreemde kracht bezorgt me doodsangsten, omdat hij een eigen wil lijkt te hebben. Een week geleden, toen Stiene in de war was door de vondst van haar moeders briefje en de munten, werd de kracht in mijn binnenste zo heftig dat hij Stiene en mij over de grens van tijd en ruimte slingerde. We flitsten langs sterren en planeten, zagen beelden verschijnen die alleen een hoofd zo groot als de wereld kon bedenken. Een zwart gat rolde zich als een tapijt om ons heen en gooide ons vervolgens in een tunnel. Die tunnel leidde naar dit Witte Landschap met de Witte Waterput. Niet meteen de plek die we verwacht hadden. We hadden gehoopt meteen in het verleden van Stienes moeder terecht te komen om te kunnen ontdekken waarom ze het kistje met oude munten en het briefje heeft achtergelaten. Stiene hoopte vooral aan haar moeder te kunnen vragen waarom ze haar gezin had verlaten en waarom ze al heel haar leven zo afschuwelijk hardvochtig tegen haar was geweest. Niet dus. De weg naar de waarheid maakt vele bochten. Niet het minst via de Witte Waterput.

Stiene houdt het kistje met de munten tussen haar handpalmen en schudt er zachtjes mee. Ik hoor de munten klingelen. De raadselachtige munten zijn afkomstig uit verschillende landen. Sommige zijn al eeuwenoud.

Ik ken de jaartallen vanbuiten: 1692, 1694, 1697, 1702, 1709, 1720, 1733, 1750, 1769, 1792, 1821, 1852, 1889, 1930 en 1973. Dat er een betekenis achter de geldstukken schuilt, kwamen we te weten toen we voor de eerste keer bij de Witte Waterput terecht kwamen en de oudste munt, die van 1692, in de put belandde. De gevolgen waren onvoorstelbaar en bijna desastreus: de put bleek de toegang te zijn tot het gigantische geheugen van het heelal. Een doorzichtige hand dook op vanonder het wateroppervlak en slingerde ons naar Salem, een vroegere kolonie van Engeland in Noord-Amerika, waar in 1692 gruwelijke heksenprocessen plaats hadden.

Om de een of andere reden moesten we het ijzingwekkende avontuur in Salem beleven. Het bracht ons in contact met de indiaanse kruidenvrouw Kimi en met haar meedogenloze meesteres Abigail Goodall. De meesteres had één grote liefde: geld. Ik bespaar je het hele verhaal, maar één ding moet je goed weten: Abigail bekocht haar geldzucht met haar eigen leven. Haar zwartgeblakerde ziel vertrok naar het land van het Eeuwige Licht en toonde ons de weg naar de Mensotheek. Daar kwamen we meer te weten over de vervloeking die Stienes moeder over zich heen had gekregen.

‘Stiene, laat me het briefje van je moeder nog eens zien.’
Het mistige wit lijkt de klank van mijn stem te dempen.

'Waarom?' Ze kijkt me aan alsof ik haar om een schedelboor vraag. Ze haalt het briefje uit de steekzak van haar lange jurk. Onze ouderwetse kleren zijn het bewijs dat ik niet heb gedroomd en dat we een halve dag geleden echt nog in Salem in het jaar 1692 waren.

Stiene overhandigt me het briefje. Ik plooi het open en lees het opnieuw:

Lieve Isaak, Felix, Jacob en Stiene,

Ik noemde jullie nooit eerder lief, maar ik heb het ontelbaar vaak gedacht. Negeer mijn aanhef maar, voor jullie telt het nieuwe begin. Als een mens mag je van het leven nemen, maar ik heb lang geleden iets verschrikkelijks gedaan. Ik moet ermee blijven leven. Opnieuw afscheid nemen hoort erbij. Het kan niet anders. Jullie zijn te mooi, mijn waarheid te lelijk.

Mama

PS: Als jullie later terugkeren naar de Mensothecaris, zeg hem dan dat het me spijt.

Het beeld van de Mensotheek doemt loepzuiver in mijn gedachten op: een gigantisch gebouw, gemaakt van

donkere meteorietsteen, als een zwevend eiland in een eindeloos wit universum, dat op zijn beurt slechts een stipje van het allesomvattende heelal is. De Mensotheek is een bibliotheek waar elke mens het verslag van zijn leven komt afgeven voor hij naar het Eeuwige Licht vertrekt. Dit gebeurt al sinds mensachtigen op hun achterpoten begonnen te lopen. De Mensothecaris runt het hele boeltje op zijn eentje. Hij is het soort man voor wie je duizend jaar nodig hebt om te kunnen uitmaken of hij eerder een goed of een slecht karakter heeft. Dat op de bodem van zijn hart een goudlaag ligt, was wel duidelijk. Het doel van zijn Mensotheek is mensen en hun verhalen te verenigen. Daarom krijgt elk levensverhaal een plekje in de Mensotheek, niet alleen dat van bekende of beruchte mensen.

‘Oscar, ben je doof? Waarom wil je de brief herlezen?’

‘Wat?’

Ze trekt de brief uit mijn handen.

Een ogenblik lang kijk ik haar woordloos aan. ‘Misschien staat er een aanwijzing in die we eerder over het hoofd hebben gezien’, stamel ik uiteindelijk.

Er verschijnt een grimmig trekje om haar mond. ‘Haar brief telt negenenzestig woorden en de boodschap is duidelijk. Mama bekent dat ze iets verschrikkelijks heeft gedaan en we weten ondertussen wat dat is! We hebben in de Mensotheek gezien waaraan ze de vloek te danken heeft!’

WAAROM VERTELDE JE MOEDER niet gewoon de waarheid in de brief?' zeg ik. 'Waarom...'

'Omdat niemand haar zou geloven', onderbreekt Stiene me. 'Als ik de vervloeking niet met mijn eigen ogen had gezien, dan had ik het ook niet geloofd.'

De vervloeking. In gedachten keer ik terug naar de Mensotheek. Ik ril. Niet van angst, maar van verbijstering om wat ik heb gezien: lange rijen dode zielen kwamen hun levensboek afgeven. Maar ook levende zielenlichtjes kwamen langs. Het waren de zielen van mensenkinderen die op het punt stonden geboren te worden. Zij hadden niet de spookachtige gedaante van de dode zielen die geduldig stonden te wachten om hun boeken af te geven, ze leken eerder op kleine lantaarntjes met ongeoeffende vleugeltjes. Hotsend en botsend vlogen ze tussen de boekenrekken. Ze kwamen geen boek afleveren – ze hadden immers nog niets te vertellen – maar een boek kiezen! Elk menskind leent vlak voor de geboorte één boek uit de Mensotheek, leest het

verhaal en bergt het boek levenslang in zijn binnenste op. Niemand herinnert zich tijdens zijn leven het bezoek aan de Mensotheek.

Ik leg mijn hand op mijn borst. Wiens levensboek heb ik uit de Mensotheek genomen? Geen idee hoe een ziel eruitziet, en al zeker niet hoe een ziel een boek kan bewaren. Heeft het boek echt invloed op je leven?

Alsof Stiene mijn gedachten kan lezen, zegt ze: 'We waren erbij toen mama's jonge zieltje niet één maar twee boeken uit de Mensotheek meenam. Ze hoopte op twee levens in plaats van één. Dat de Mensothecaris haar daarvoor heeft vervloekt, heeft ze aan zichzelf te danken.' Ze probeert onverschillig te klinken.

De Mensothecaris sprak toen een eeuwigdurende vloek over haar uit. Misschien had hij er nadien spijt van, denk ik nu, maar het was onomkeerbaar. Stienes moeder zou eindeloos herboren worden. Ze zou zich elk leven blijven herinneren en iedereen van de vorige levens moeten missen. Eén iemand missen snijdt diep in je vel. Mijn mama stierf vier jaar geleden... Wat moet het dan zijn om misschien wel honderd mensen te moeten missen? Haar eerste leven startte in het jaar 1692. Het hoeveelste leven was ze aan het doormaken toen ze moeder van Stiene werd? Ik werp een blik op Stiene. Ze bijt peinzend op haar nagels, alsof ze de vraag uit mijn hoofd heeft gevist en naar het antwoord zoekt.

Stiene zou Stiene niet zijn als ze niet had gepoogd de vloek ongedaan te maken. Ze toonde aan de Mensothecaris de brief waarin haar moeder had geschreven dat ze spijt had van de diefstal. Maar hij bleef bij zijn standpunt. 'Als de vloek eenmaal is uitgesproken, blijft die voor eeuwig. Het is de wet van het universum: niets verdwijnt, ook niet wat is uitgesproken', zei hij.

Een witte bliksemschicht schiet door de lucht, maar het blijft windstil. De wolken ballen samen. Ik verwacht dat ze donker zullen worden, maar ze blijven spierwit en vreemd genoeg lijken ze zo dreigender dan de zwartste wolken.

‘WAAROM HELPT DE WITTE WATERPUT ons niet verder uit te zoeken wat moeder allemaal heeft meegemaakt?’ gromt Stiene, terwijl ze twee kaarsenhouders uiteen schuift en haar hoofd er tussen steekt. ‘Was Karel maar hier. Hij zou de put in beweging krijgen door er een handgranaat in te gooien!’ Haar stem klinkt hol boven het cilindervormige muurtje.

‘Dat is wat Karel zou beweren’, antwoord ik. Als ik Karel mag geloven, dan was hij zestig jaar geleden de Rambo van het Belgische leger. Ik wil niet beweren dat hij een schijtebroek was, hij durfde ’s nachts heus wel uit zijn legertent te komen om tegen een boom te gaan plassen, maar een fanatieke strijdkracht zal hij niet geweest zijn. Hij hield daarvoor veel te veel van de vrede en van zijn verlofdagen. Toen hij als beroepsmilitair in Congo werkte, kon hij niet wachten om tijdens zijn vrije dagen naar het oerwoud te trekken. De zwermen muggen werkten hem minder op de zenuwen dan zijn commandant.

‘Hé, stomme waterput, hoopte je dat we het niet zouden redden in Salem en dat je zo van ons verlost zou zijn?’ Stiene recht haar rug en stampt tegen het muurtje. ‘Mis dus, hier staan we weer! Voor de tweede keer, verdomme!’

De. Tweede. Keer. Zelfs Stiene, die moeilijk van haar stuk te brengen is, wordt er gek van. Eerlijk gezegd hoop ik dat de Witte Waterput straks de weg naar ons eigen leventje zal openen. Terug naar het Kraaiennest, vanwaar we vertrokken zijn!

Opnieuw buigt Stiene zich over de put en roept naar de bodem: ‘Breng ons naar mijn moeder, het kan me niet schelen waar of op welk tijdstip.’ Ik slik. Stiene vindt het niet erg om eerst nog een omweg te maken. Ze schudt met het doosje munten en maakt aanstalten om het in de put te gooien.

‘Wacht!’ Ik kan haar op het nippertje tegenhouden. ‘Er moet een reden zijn waarom de Waterput de munten heeft teruggegooid.’

‘Teruggegooid? Uitgebraakt, in onze gezichten gespuwd, bedoel je!’

Ze heeft gelijk. Enkele minuten geleden gooide Stiene woest alle munten in de put, maar hij spuwde ze ongenadig weer uit. Ze voelden warm en zweterig, alsof ze voor de poort van de hel hadden gelegen.

Stiene opent het kistje, grabbelt erin en houdt de Spaanse munt van 1694 voor mijn neus. ‘Het jaartal op

deze munt heeft vast een betekenis! In 1694 was moeder twee jaar oud. Misschien woonde ze toen in Spanje! Ze knippert met haar ogen. ‘Cijfers betekenden alles voor haar. Zelfs als ze zo dronken als een kanon was, wist ze hoeveel stappen ze in de woonkamer moest zetten om niet over de rand van het tapijt te struikelen of kon ze uitrekenen hoeveel minuten ik gedurende de afgelopen maand te laat naar bed was gegaan. Ze hield meer van cijfers dan van mij.’ Ze wendt haar hoofd af, maar kijkt me het volgende ogenblik weer aan. ‘De jaartallen op deze munten vertellen ons het verhaal van haar geheim leven! Het kan niet anders!’ Ze gooit het muntstuk terug in het kistje en klapt het dicht. Een ogenblik lang zegt ze niets. ‘Wat denk jij?’ Haar ogen zitten diep in haar gezicht.

‘Als de Witte Waterput ons om de een of andere reden verbiedt verder te zoeken, dan hoop ik dat hij ons wel de weg terug naar huis toont.’

Dat antwoord bevalt Stiene duidelijk niet. Ze werpt me een woeste blik toe. ‘Ik wil niet terug naar huis. Daar vind ik geen antwoorden. Papa en mijn twee broers zouden een dinosaurus uit een museum voor me stelen als ik erom vroeg, maar ze bewegen niet als ik me afvraag wat er met mama is gebeurd. Van hen leerde ik *het is wat het is*, maar ik krijg onze lijfspreuk niet gezegd als *niets is wat het lijkt*.’

Ik hou mijn lippen stijf.

‘Als de waterput je de keuze zou geven tussen naar huis gaan of met mij meegaan naar een of ander oord, wat zou je doen?’ Ze wriemelt aan het slotje van het muntenkistje.

‘Meegaan’, zeg ik razendsnel om de waarheid voor te zijn. Het boek uit de Mensothek in mijn binnenste is vast niet geschreven door een poolreiziger, eerder door een slingeraap. Ik kijk naar Stiene. Ze glimlacht naar me en buigt zich opnieuw over de rand van de put. De rimpeling van het wateroppervlak weerkaatst in haar gezicht.

Ik zet mijn ellebogen op het muurtje en staar in de diepte. Misschien heb ik ook wel een goeie reden om niet meteen naar huis te willen gaan. Zou papa me minder missen dan ik hem? Heeft hij zijn handen vol met toffe pluspapa spelen voor Sam? *Zover is het nog niet, idioot*, klinkt het in mijn hoofd.

De munten die anderen ooit in deze put hebben gegooid, liggen onder het wateroppervlak roerloos wit te wezen. Wie is hier eerder al geweest? Hoe kwamen zij hier terecht? Ik spits mijn oren. Nog voor het wateroppervlak beweegt, hoor ik een klotsend geluid. Als gehypnotiseerd kijk ik naar de kleine golfjes die cirkelvormig uitdeinen, alsof iemand een kei in het water heeft gegooid. Vanuit het middelpunt van de cirkel klitten waterdruppels samen en vormen een lange en een korte lijn die elk een andere kant uit wijzen. Op de

rand van de cirkel verschijnen twaalf punten op gelijke afstand van elkaar.

‘De klok!’ fluistert Stiene.

Hoe kon ik de klok vergeten? Vorige keer verscheen op het wateroppervlak ook een afbeelding van een uurwerk, vlak voor we door de hand werden gegrepen en door tijd en ruimte werden geslingerd. De wijzers bewegen. Niet achteruit zoals de vorige keer, maar vooruit, zo snel dat het water begint op te spatten.

‘Wat als niet de munten, maar de Witte Waterput beslist waar we heen gaan, wat als...’ De rest van mijn woorden wordt gesmoord door het water. Ik had de glasachtige hand niet zien aankomen. De druk van de vingers om mijn pols is minder hard dan de vorige keer, alsof hij mild is omdat ik het eindelijk heb begrepen.

Ik hoor het klingelen van munten. Daarna niets meer.

EEN LICHTPUNTJE IS ZO SNEL dat het bijna acht keer per seconde om onze aardbol kan suizen, maar dat stelt niets voor in vergelijking met de snelheid waarmee Stiene en ik door de doorzichtige hand werden weggeslingerd. Als bliksemschichten zag ik de weerspiegeling van een verlaten boerenkar op een akker in Taos in Mexico, van een achterafstraatje met open riool in Elgin in Schotland, waar een meisje een mand met eieren liet vallen, van een gebochelde pater in de torenspits van een abdij van Monte Cassino in Italië, van een stoomtrein die het station van Madrid binnengleed, van twee mannen gebogen boven een schaakbord in Medina, van een vrouw met een baby op haar arm op een landweg in Byblos in Libanon. Met precisie kon ik al die plekken op onze wereld herkennen, hoewel ik er nooit was geweest. Met minder zekerheid kon ik uitmaken uit welk tijdperk ze afkomstig waren. Lang geleden, dat in ieder geval. Het deed me beseffen dat we opnieuw de grenzen van tijd en ruimte waren overgestoken.

Ik heb het gevoel binnenstebuiten te zijn gekeerd. Een golf van misselijkheid overspoelt me als we plots met een schok op een inktzwarte plek terechtkomen.

Mijn kleren snoeren als touwen om mijn lijf. Ik snak naar adem. Ik hoest en stamel iets wat op niets lijkt. Een ogenblik later fluit een koude wind me helemaal wakker. Er vliegt gruis en stof in mijn ogen. Ik kom overeind en staar naar de zwart geschroeide bodem onder mijn voeten en de donkere skeletten van kale bomen met stompe takken boven me. 'Waar zijn we?' schud ik uit mijn mond.

Vlak voor me zit Stiene met haar armen rond haar opgetrokken benen. Langzaam heft ze haar hoofd naar me op. 'Pfff, weet ik veel.' Stiene pakt mijn hemdsmouw vast en trekt zich eraan op. Ze klopt het zwarte poeder van haar kleren. 'Al een geluk dat we het overleefd hebben.' Ze mompelt nog iets terwijl ze rondkijkt. 'Van een wit naar een zwart spookdecor. Wat fijn.' Haar stem klinkt zoutloos. Ze houdt haar gezicht schuin voor het mijne. Het volgende ogenblik begint ze zo breed te glimlachen dat ik vrees dat mijn gezicht er als een gerookte salami uitziet. Stiene ziet er na deze bliksem-snelle overtocht nog steeds dezelfde uit, zelfs met de zwarte roetvegen op haar wangen. 'Ik denk dat we hand in hand de overtocht hebben gemaakt, ik voel je vingerafdrukken nog steeds in mijn hand.' Ze schudt met haar hand alsof ik die bijna vermorzeld heb. 'Was je bang?'

‘Als ik dat geweest zou zijn, dan ben ik het al vergeten’, grom ik. ‘Er is me niets bijgebleven van de overtocht. Jou wel?’ *Zie ik er anders uit*, wil ik nog vragen, maar ik bedenk me. Met een snel gebaar wrijf ik over mijn gezicht. Alles zit nog op de juiste plek.

Ze schudt het hoofd. ‘Er is maar één ding dat me is bijgebleven en dat is dat de Witte Waterput zelf heeft beslist waar we naartoe zouden gaan.’ Ze trekt grote ogen, alsof ze plots iets bedenkt. Gehaast trekt ze het linnen zakje om haar schouder open, haalt het kistje eruit, klapt het deksel open en zucht opgelucht dat alle munten en het briefje er nog inzitten.

Ik steek mijn hand in mijn broekzak en voel de rand van de foto’s. Eentje van mama en eentje van Stiene. Blij dat ik die onderweg niet ben kwijtgeraakt. Van mama kan ik nooit meer een foto maken. Een opsteekende wind blaast roet in mijn ogen. Ik wrijf het weg met mijn mouw. Na vier jaar begint het verdriet te slijten, zeggen zij die nog een moeder hebben.

‘Het moet nog niet lang geleden zijn dat dit bos in brand stond’, hoor ik Stiene zeggen.

‘Wel lang genoeg om niet meer te smeulen en naar rook te stinken.’ Een merel gaat op een tak zitten, schudt zijn kopje tot hij scheel kijkt en fladdert weer weg.

Een ratelend geluid van een motor doet ons verstarren. ‘Wegwezen’, fluister ik, terwijl ik Stiene meetrek

naar de holle weg verderop. 'Eerst uitzoeken waar we zijn beland, voor iemand ons ziet en vraagt wat we hier komen doen.' De verpulverde bladeren en het mulle roet dempen onze voetstappen. Op sommige plekken is het roetpoeder niet zwart, maar zilvergrijs. Heel even hou ik mijn pas in als ik vlakbij een bleek gras-prietje zie uitsteken. Niet goed wetend welke richting van de holle weg we uit moeten, kies ik de kant waar het sprietje naartoe wijst.

Vrij snel komen we in een groener stuk van het bos. Groener is veel gezegd, de bladeren hebben hun herfstjas al aangetrokken. De opkomende zon strooit lichtsproetjes op het pad. Zonder waarschuwing duwt Stiene me tussen de struiken. Ze gebaart dat ik moet zwijgen en moet kijken in de richting van haar vinger. Het bloed schiet naar mijn hoofd als ik tussen de bladeren een vrachtwagen zie staan waarop een hakenkruis is geschilderd. Zijn we in Duitsland beland? In de tijd van Hitler en de nazi's? 'Shit', fluister ik. Verderop vier soldaten. Twee van hen geven een veldfles aan elkaar door, de anderen leunen tegen een tuinmuur waarachter een enorm landhuis staat in het midden van een parktuin.

Een jongeman met een bleek gezicht en scherpe neus staart boven het stuur van de vrachtwagen naar een punt in de verte. Zijn elleboog hangt buiten het geopende zijraampje. De sigaret tussen zijn lippen licht op. Er verschijnt een glimlach op zijn gezicht, alsof hij

aan een feestje met zijn vrienden denkt. Plots verstrakt zijn gezicht. Zijn ogen knipperen achter de rookwolk die hij uitblaast. Hij gooit zijn stompje sigaret door het raam, stapt uit, dooft de peuk onder zijn voetzool en richt langzaam zijn blik op het groepje soldaten. Het grijsgroene uniform met SS-tekens herken ik van de stokoude tv-reeks *Allo, allo* die ik maanden geleden samen met Karel heb bekeken.

De vrachtwagenbestuurder slaakt een diepe zucht. Hij mag er dan wel breekbaar en zachtaardig uitzien, toch hoort hij bij een bende meedogenloze schurken: de Waffen-SS, de gewapende strijdmacht van de nazi's! Ik huiver bij het denken aan SS'ers, de smeerlappen die een klopjacht hielden op iedereen die niet in hun Arische kraam paste. Met ingehouden adem volgen we elke beweging. Op amper een meter voor onze schuilplaats loopt een officier met forse tred voorbij. Hij schopt een steen weg. We horen hem hardop 'Verdammt Idiot!' roepen. Er volgt een reeks Duitse scheldwoorden die hun doel niet missen. Stiene en ik wisselen een blik. We zijn al niet meer verwonderd dat we elk woord begrijpen. Een van de mysterieuze bijverschijnselen van onze kracht om door tijd en ruimte te reizen, is de wijze waarop onze spreektaal zich aan de plek aanpast.

De officier houdt halt bij de soldaat naast de vrachtwagen. Stiene knijpt in mijn arm.

‘Verdomde idioot!’ roept hij nogmaals, terwijl hij de soldaat een klap tegen zijn achterhoofd geeft. ‘Wil je ons allemaal de lucht doen invliegen? Welk achterlijk wezen ben jij om een sigaret op te steken naast een paar honderd dynamietstaven! Breng de lading naar het munitiedepot. Verdomme! *Sofort!* Onmiddellijk!’ De soldaat krimpt ineen onder het bombardement verwensingen.

‘Ja, commandant, onmiddellijk, commandant. Heil Hitler!’ Zijn rechterarm schiet de lucht in, terwijl zijn ogen alle kanten uitschieten. Hij klimt haastig achter het stuur. Sputterend schiet de motor in gang. Boven het geluid uit roept de commandant dat het depot nog geen vijfhonderd meter verderop ligt. De soldaat steekt zijn hand uit het raampje ten teken dat hij het begrepen heeft.

De commandant zet zijn weg verder naar de vier soldaten die inmiddels als schichtige stokstaartjes naast elkaar staan. ‘Heil Hitler!’ roepen ze in koor. De ene richt zijn arm al sneller in de lucht dan de andere.

‘Heil Hitler!’ beantwoordt de commandant. Zijn woorden lijken te weerkaatsen tegen de bomenrij achter ons. Hij loopt hen zonder nog een woord voorbij. Dan keert hij op zijn stappen terug. ‘Om het halfuur verkennen jullie de buurt. Zelfs als een haas voorbijloopt, snijd je zijn keel door.’ Hij wrijft over zijn voorhoofd. ‘Haal de honden.’

‘DIE KANT OP!’ Stiene rukt aan mijn jas en kijkt in de richting van het landhuis.

Ik wil haar vragen of ze gek is, maar ze loopt al over het grasveld naar de tuinmuur. Ze had sneller dan ik in de gaten dat het kleine groepje soldaten en hun commandant verdwenen zijn. Maar wat als ze weer opdruken? Met hun honden? Ik ren achter haar aan. Mijn hart gaat als een klophamer tekeer.

Bij de manshoge muur aangekomen, vraagt Stiene me om een zetje te geven. Ze slaat een been over de rand van de brokkelige muur en steekt haar hand naar mij uit. Mijn voeten zoeken uitstekende stenen. Ongezien snel zit ik naast Stiene. Onze landing aan de andere kant van de muur had zachter gekund. Het gekraak van de takken onder onze voeten klinkt oorverdovend. Dichtbij blaffen honden.

Ineengedoken kijk ik tussen het dichte kreupelhout of er ergens beweging is. Links een grindpad dat naar het huis kronkelt, rechts een brede haag waarachter

een mossig dak van een schamele hovenierswoning en een glazen dak van een serre te zien zijn.

‘Naar het landhuis’, zegt Stiene. Haar stem klinkt half vragend, half dwingend. Het huis lijkt verlaten. Of nog in slaap. De luiken zijn gesloten.

Veel slechter dan bloeddorstige honden kan het niet worden, denk ik. We rennen over het drassige grasveld naar de achterkant van het huis. Een lichte bries steekt op. Aan een tak van de boom naast het tuinterras wiegt een schommel. Het zou me moeten geruststellen dat hier kinderen wonen, maar dat doet het niet. Het zweet staat in mijn handen als ik de achterdeur probeer te openen. Ik schud het hoofd naar Stiene en wil aanstalten maken om rechtsomkeert te maken als plots met een ruk de deur wordt opgetrokken. Versteend blijven we staan. Een jongen van een jaar of negen in een lichtblauwe pyjama staat voor ons. In zijn blauwe ogen lees ik een mengeling van nieuwsgierigheid en verbazing. Zijn blonde haar ligt er gekamd bij, alsof hij als een mummie in zijn bed heeft gelegen.

‘Mooie bewakers hebben we! Hoe zijn jullie in onze tuin geraakt? Wat lopen jullie hier rond te neuzen? Als ik dit aan papa vertel...’ Hij maakt aanstalten om de deur voor onze neus dicht te gooien, maar zijn nieuwsgierigheid steekt er een stokje voor. ‘Zijn jullie het die vorige week brandhout hebben gestolen? Het waren